

Hocam Meral (Şenöz) Alpay'ın Ardından *

After the Death of My Professor Meral (Şenöz) Alpay

Yusuf Tavacı **

Öz

Bu metin hayatımdaki önemli birkaç insandan biri olan sevgili hocam Prof. Dr. Meral Alpay'la ilgili birkaç anı içermektedir.

Anahtar Sözcükler: Meral Alpay; Meral (Şenöz) Alpay; Türk kütüphaneciliği; İstanbul Üniversitesi.

Abstract

This text contains a few memoirs about my dear Professor Alpay, who is one of the most important people in my life.

Keywords: Meral Alpay; Meral (Şenöz) Alpay; Turkish librarianship; Istanbul University.

Özgüvenimi kazanmamda üç kişi etkili olmuştur. Birincisi babam Hasan Tavacı, hiçbir zaman bana sert bir davranışı olmamıştır; arkadaş gibiydik. İkincisi, ilkokul öğretmenim ve okul müdürüm Kemal Mızrakçı. Okulun son yıllarında öğle yemeğimizi yedikten sonra beni öğretmen olarak görevlendirirdi; öğretmenler odasında sınıf arkadaşlarıma ders çalıştırdım. Hızlı da koşardım, bir keresinde bana “Seninle yarışacağız; sen beni geçersen ben sana 10 lira vereceğim, ben seni geçersen sen bana 10 kuruş vereceksin.” dedi. Tabii ki beni geçti. Şimdi düşününce amacının bana güven kazandırmak olduğunu daha iyi anlıyorum. Meral Hocam da gerek öğrencilik yıllarımda gerekse çalışma yaşamımda her zaman beni desteklemiş; sevecenliği, samimiyeti, özgüveni, cesareti, yardımseverliği ve bilgisi ile biz öğrencilerine her zaman örnek olmuştur.

Kitap, kütüphane ve bilgi sözcüklerinin naifliği beni her zaman etkilemiş; okullarda kitaplık kollarında görev almama, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde Kütüphanecilik Bölümünün açıldığını duyunca da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden ayrılarak buraya kaydımı yaptırmama neden olmuştur. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde Kütüphanecilik Bölümü ilk öğrencisini 1964-1965 ders yılında kabul etmiş ve ben de 1965-1966 ders yılında bölümün öğrencisi olmuştum. Bir dönem öğrencisi olduğum İ.Ü. Hukuk Fakültesinin kimsenin kimseyi kolayca tanıyamadığı büyük ve kalabalık amfilerinden ve ortamından herkesin herkesi kolayca tanıyıp, birebir ilişkiye girebildiği, daha küçük amfilerde ya da 20-30 kişilik sınıflarda ders işlediği Edebiyat Fakültesine geçmiştim. Hele de aramızda yaş farkının fazla olmadığı asistan Meral Alpay'ın (Şenöz) varlığı sıcacık bir ortam oluşturmuştu.

* Bu mektup, yazarın (2007) *Meral Alpay'a Armağan* kitabında (Yay. Haz. DİLEK-KAYAOĞLU) yayımlanan “Hocam Meral Alpay” başlıklı yazısına dayanmaktadır.

This article has been based on the article entitled “My Teacher Meral Alpay” written by the author (2007) in the book named Meral Alpay'a Armağan (Prepared by DİLEK-KAYAOĞLU).

** Emekli Kütüphane Müdürü, Beyazıt Devlet Kütüphanesi.

Retired Library Director, Beyazıt State Library, Turkey

Derslerdeki bu güzel ortam ve genel kitaplık görevlilerinin başta sayın Prof. Dr. Jale Baysal olmak üzere Nuray Yıldız, Sevim Uslu, Yılmaz Karakaya ve Nejat Eratioğulları gibi çalışanların yakınlıkları Şenol Turan Ataalp arkadaşımınla birlikte günümüzün tamamına yakını, Edebiyat Fakültesinde geçirmemize neden olmuştu.

O yıllarda bölümün ve biz öğrencilerin her şeyi Prof. Dr. Rudolf Juchhoff ve Meral Alpay'dı. Sayın Juchhoff ve Meral Hanım genelde derslere birlikte geliyorlardı. Çok ender de olsa Sayın Juchhoff yalnız gelmiş ve Meral Hanım da gelmemiş ise uzatarak telaffuz ettiği Türkçesiyle “Meral Hanım nerededir?” der, hepimizin gülmesine neden olurdu. Sayın Juchhoff ilk dersinde bizlere “Kütüphanecilik bölümünü neden seçtiniz?” diye sormuş, verilen yanıtın tamamına yakınının “okumayı sevmek” olması karşısında; okuyan kütüphanecinin kütüphanesindeki işlerin duracağını söylemişti.

Prof. Dr. Juchhoff derslerini Almanca anlatıyor, Meral Hanım da Türkçe'ye çeviriyordu. Almanca konuşmalar uzadığında da etrafla konuşur; bazen de gülerdik. Aramızda konuşmalar, sırtmalar olurdu. Çoğunlukla ben yanımdakileri konuşmaya zorlardım. Hocam da disiplini sağlamak adına müdahale eder genellikle de yanımdakileri “Seni dışarı atarım!” diyerek azarlardı. Seneler sonra bir yemekte bunu kendisine hatırlatıp, “Genelde ben yaramazlık yapıyordum ama siz onları azarlıyordunuz” dediğimde olayın genel durumuna bakarak değerlendirdiğini söylemişti.

Sayın Hocam derslerin yanında sosyal etkinliklerde de bizleri teşvik ederdi. Okulun daha ilk yıllarında Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesinde görev almış, dernekçe Kervansaray'da düzenlenen günde Meral Hocam ile birlikte piyango bileti satmıştık.

Bir keresinde de bizlere Almanca öğretmeye kalkışmış, birkaç dersten sonra ilgisizliğimiz karşısında üzülerek vazgeçmek zorunda kalmıştı.

Mesleğini ve dersleri ciddiye alan öğrencilerine hep gereken ilgiyi gösterirdi. Okulun son yıllarında (1968) Sayın Jale Baysal'ın sayesinde Erenköy Kız Lisesinde memuriyete başlamıştım. Okula devamım azaldığından arkadaşlarımı her zaman görüp, konuşuyordum. Duydum ki arkadaşlarımdan birçoğu bitirme tezleri için konularını almışlar ve bitirme sınavına hazırlanıyorlardı. Hemen Hocama gittim ve bitirme tezimi vermesini istedim. İlk verdiği konunun zor ve çok zamanımı alacağını anlayınca, tekrar giderek tezimi değiştirmesini istedim. Hiçbir güçlük çıkarmadan tezimi değiştirdi. Yeni tezimin adı “İstanbul Üniversitesi Kütüphaneleri ve Sorunları” idi. Daha sonra kürsü başkanımız Prof. Dr. Faruk Timurtaş tezin adını “sorunları” yerine “meseleleri” diye değiştirdi. Sayın Hocam o sırada doğum iznine ayrılıyordu, bana tez çalışmalarım için çekinmeden evine gelebileceğimi söyledi. Defalarca evine giderek tezimin kontrolünü yaptırđım. Evine her gittiğimde de rahatsız olduğuna dair hiçbir izlenim almadım.

Tezimi tespit edilen sınav tarihine kadar bitirmem çok zordu. Sınav tarihinin daha sonraya alınması için Hocama gittim, beni bölüm başkanımız Sayın Timurtaş'a gönderdi, zor da olsa sınav tarihini ileriye aldırđım. Tezimin daktilo edilerek bitirilmesi ancak sınav sabahı gerçekleşti. O sabah herkes sınava girerken ben tezimi teslim etmekle uğraşıyordum. Sınava geç girmeme karşın sınav kâğıdını ilk verenlerdendim. Sözlü sınava girdiğimde bölüm başkanımız Sayın Timurtaş gülerek, Yusuf her şeyi bize pazarlıkla kabul ettirdi, sorularımızı daha çok ders notları dışında soracağız dedi. Bitirme derecimin orta olduğu açıklanınca itiraz ettim ve sınıfta bırakılmamı istedim. Her zaman olduğu gibi Meral Hocam sabırla beni ikna etmek zorunda kaldı.

Sayın Hocam çalışma yaşamımda da beni sürekli desteklemiş ve cesaretlendirmiştir. Ancak yeri geldiğinde de eleştirmekten de geri kalmamıştır. Kendine güveni son derecede gelişmiş birisiydi ve başkaları tarafından beğenilme diye bir derdi yoktu. Gördüğü hatayı insanların anında yüzüne karşı söylerdi. Çalışma hayatım sırasında doğruları dile getirdiğimde bazı bakanlık yetkililerinin “Sen Meral Hanım'ın öğrencisisin” diyerek davranışımı tenkit

ettiği olmuştur. Sayın Hocam, İstanbul İl Halk Kütüphanesi Müdürü Sayın Ayten Şan ve ben İstanbul Radyosunda bir yayına birlikte katıldık. Canlı yayında; Ayten Hanım “Köprülü Kütüphanesi ilk halk kütüphanesidir,” dediğinde Hocam, “O köprüünün altından çok sular aktı” deyiverdi. O anda ortamda buz gibi bir hava esti. Dışarı çıkınca, “Hocam bizi olur olmaz yerde eleştirme; yanlışı da siz öğretmişsiniz” deyince, “Siz de kendinizi sürekli geliştirmelisiniz” dedi.

Bir kütüphane haftası açılışında kürsü başkanı olarak yaptığı konuşmasının büyük bir bölümünde müdürü olduğum Beyazıt Devlet Kütüphanesini eleştirdi. Doğal olarak kendisine bir müddet küstüm, bir gün beni aradı ve senden özür dilemeyeceğim diyerek doğrudan asıl konuya girdi ve arzusunu dile getirdi. Tabii o günden sonra aramız da düzeldi.

Öğrencileri olarak birçoğumuz önemli kütüphanelerde önemli görevler aldık. Sayın Hocamızın üzerimizde büyük emekleri vardır. Yine bölümümüzün kurumlaşarak bugüne gelmesinde ve mesleğimizin yaygınlaşarak toplum tarafından benimsenmesinde sevgili hocam Prof. Dr. Meral Alpay'ın şüphesiz önemli katkıları vardır.

Hoca'nın maddiyatla da pek işi olmazdı. Birlikte gittiğimiz yemeklerde de genellikle ödemeyi kendisi yapardı. Birbirimizde telefonlarımız vardı, önemli günlerimizde arar, iyi dileklerde bulunurduk.

Çok şanslıyım böyle bir hocam olduğu için. Altı ayımı Giresun-Görece'de, altı ayımı İstanbul'da geçiriyorum. Şükürler olsun ki Allah'ım cenazesinde bulunmamı nasip etti; ruhu şad olsun.

Resim 1. Arka ortada Prof. Dr. Rudolf Juchhoff sağında Meral Şenöz ve öğrencileri, Kent Otel, 1968.